

▼ حرف روز سه متغیر تعیین کننده مسیر جنگ رمضان

تنگه هرمز، قیمت نفت و فشار بر بازارهای مالی آمریکا، سه متغیری هستند که بیش از هر عامل دیگری مسیر جنگ رمضان را تعیین می‌کنند. اگر در کنار این عوامل، بازدهی اوراق قرضه دولت آمریکا نیز دوباره افزایش یابد، هزینه اقتصادی جنگ برای واشنگتن به شکل محسوسی سنگین‌تر خواهد شد. در چنین شرایطی، پایان جنگ سوم برای ترامپ به مراتب دشوارتر از پایان جنگ دوم خواهد بود. زیرا این بار فشار تنها از میدان نظامی و آوار شدن پایگاه‌های سنتکام نیست، بلکه از بازار انرژی و بازارهای مالی و در نهایت تورم نیز هم‌زمان او را تحت فشار قرار می‌دهد.

البته شاید این پرسش مطرح شود که اگر وضعیت تا این اندازه بحرانی است، چرا قیمت نفت مانند روزهای ابتدایی جنگ جهش نکرده است؟ پاسخ در ظاهر و باطن بازار نفت نهفته است. در آغاز جنگ، بازار با یک شوک ناگهانی و غیرمنتظره روبه‌رو شد. احتمال اختلال در صادرات نفت، معامله‌گران را غافلگیر کرد و قیمت‌ها با سرعت بالا رفت. اما امروز بازار دیگر غافلگیر نیست. بخش مهمی از ریسک ژئوپلیتیک از قبل در قیمت‌ها منعکس شده و واکنش‌های هیجانی جای خود را به انتظار داده است.

عامل دوم، استفاده گسترده از ذخایر راهبردی و افزایش نسبی تولید برخی کشورها بود که برای مدتی کوتاه کمبود عرضه را جبران کرد. این اقدامات مانند یک ضربه‌گیر موقت عمل کرد و اجازه نداد قیمت نفت با همان شدت موج نخست افزایش یابد. اما همین ضربه‌گیرها اکنون در حال فرسوده شدن هستند. صندوق بین‌المللی پول هشدار داده است که ظرفیت جذب شوک در بازار تا حد زیادی مصرف شده، ذخایر اضطراری کاهش یافته و امکان افزایش سریع عرضه نیز محدودتر از گذشته است. در نتیجه، هرچه محدودیت تردد نفتکش‌ها در تنگه هرمز ادامه یابد، فاصله میان عرضه و تقاضا آشکارتر خواهد شد و فشار واقعی بر قیمت نفت نمایان می‌شود.

به همین دلیل، آرامش امروز بازار نفت بیشتر شبیه یک تنفس مصنوعی است. بازار اکنون در انتظار تعیین تکلیف تنگه هرمز است. اگر آمریکا به ترتیبات ایرانی تن ندهد، اختلال در مسیرهای صادراتی ادامه پیدا می‌کند، و احتمال جهش قیمت نفت در هفته‌های آینده حتی از روزهای نخست جنگ نیز بیشتر خواهد بود. زیرا این بار بازار دیگر ذخایر و ظرفیت گذشته را برای مهار شوک در اختیار ندارد.

از همین رو، تداوم کاهش تردد کشتی‌ها در هرمز، همراه با افزایش تدریجی قیمت نفت، افت بورس آمریکا و احتمال صعود دوباره نرخ بهره اوراق قرضه، می‌تواند فشار اقتصادی بر دولت ترامپ را به سطحی برساند که ادامه جنگ را از نظر اقتصادی و سیاسی پرهزینه‌تر از گذشته کند.

[علی محمدی]

▼ گزارش روز

برتری راهبردی ایران در تاکتیک‌های نامتقارن

بیش از ۱۰ روز است که ایالات متحده با نقض تعهدات خود در تفاهم‌نامه اسلام‌آباد، بار دیگر تجاوز نظامی علیه کشورمان را از سر گرفته است. مقام‌های آمریکایی از جمله رئیس‌جمهور این کشور به صراحت اعلام کرده‌اند که هدف از بازگشت به جنگ، در اختیار گرفتن کنترل تنگه هرمز است. با این حال، نه تنها این هدف محقق نشده، بلکه واشنگتن با واقعیت تلخ ناکارآمدی گزینه نظامی در این آبراه راهبردی مواجه شده است.

نخستین نشانه شکست، کاهش چشمگیر تردد در تنگه هرمز است. با وجود ادعای آمریکا مبنی بر گشوده بودن این آبراه بر کشتیرانی تجاری، آمارهای منتشر شده از منابع معتبر نشان می‌دهد که تعداد شناورهای عبوری به شدت کاهش یافته و کشتی‌های تجاری از کریدور اعلامی آمریکا در جنوب تنگه اجتناب می‌کنند. وال استریت ژورنال نیز گزارش داده که کشتی‌های تجاری به درخواست‌های مستقیم ارتش آمریکا برای استفاده از این کریدور بی‌اعتنایی کرده و به پوشش امنیتی واشنگتن اعتماد ندارند. این واقعیت میدانی، نشان‌دهنده شکست راهبرد نظامی آمریکا در ایجاد امنیت برای کشتیرانی است.

تحلیل‌گران نظامی بر این باورند که هیچ راهکار نظامی ساده‌ای برای حل مسئله تنگه هرمز وجود ندارد. ایران برای مختل کردن کشتیرانی در این تنگه نیازی به برتری نیروی دریایی متعارف ندارد؛ قایق‌های تندروی کوچک، پهپادها، موشک‌ها و مین‌ها برای تهدید ناوگان تجاری کافی هستند. جیسون کمپبل، مقام سابق پنتاگون، تصریح می‌کند که «حتی اعلام رادیویی اجتناب از یک آبراه، باعث می‌شود کشتی‌های تجاری در تصمیم خود برای عبور تجدیدنظر کنند.» او تأکید دارد که القای امکان نابودی کامل توانایی ایران برای بسته نگه داشتن تنگه، کاملاً یک مغالطه است، چراکه ایران در تاکتیک‌های نامتقارن بسیار ماهر است و بیش از هزار کیلومتر خط ساحلی برای حمله در اختیار دارد.

از سوی دیگر، زمان نیز علیه واشنگتن کار می‌کند. نشریه اکونومیست با اشاره به بیش از ۳۰۰ حمله طی هشت شب اخیر می‌نویسد که «این حملات رفتار ایران را تغییر نداده و دلیلی وجود ندارد که شب نهم یا نودم تفاوتی ایجاد کند. حتی اگر آمریکا بتواند تمام پرتابگرهای ساحلی ایران را نابود کند، ایران می‌تواند به شلیک به کشتی‌ها از مناطق داخلی با موشک‌ها و پهپادهای برد بالای ۱۰۰۰ کیلومتر ادامه دهد.» هزینه‌های اقتصادی و سیاسی جنگ نیز برای ترامپ به سرعت در حال افزایش است؛ برخی رسانه‌ها هزینه مستقیم نزدیک به پنج ماه جنگ با ایران را نزدیک به ۱۰۰ میلیارد دلار برآورد کرده‌اند.

با این حال، آنچه این معادله را به نفع ایران تغییر داده، برتری راهبردی کشورمان در استفاده از ابزارهای نامتقارن و اشراف کامل بر نقاط ضعف دشمن است. جمهوری اسلامی ایران با تکیه بر توانمندی‌های بومی خود، نه تنها توانسته کنترل عملیاتی تنگه هرمز را حفظ کند، بلکه با بهره‌گیری از شکاف‌های موجود در ائتلاف آمریکا و بی‌اعتمادی متحدانش، عملاً گزینه نظامی واشنگتن را در این آبراه به بن‌بست کشانده است.

[بهرام بختیاری]

▼ خبر ویژه

ایرانی‌ها هیچ‌گاه تسلیم نمی‌شوند

مایکل شور، مأمور سابق سیا و استاد مدعو در دانشگاه جورج تاون، در مصاحبه با راشاتودی با اشاره به اشتباهات محاسباتی آمریکا در رویارویی با ایران تأکید کرد که «ایرانی‌ها هیچ‌گاه تسلیم نمی‌شوند و دشمنانی به مراتب سرسخت‌تر از آمریکا را شکست داده‌اند.» شور با انتقاد از فقدان درک تاریخی در دولت آمریکا گفت: «مشکل اساسی این است که هیچ‌کس تا به حال نگاهی به کتاب‌های تاریخ نینداخته است. اگر نگاهی می‌انداختند، می‌فهمیدند که ایرانی‌ها قرار نیست فرار کنند؛ آن‌ها هیچ‌وقت فرار نمی‌کنند.» این تحلیلگر آمریکایی در بخش دیگری از سخنان خود با انتقاد از نفوذ اسرائیل در تصمیم‌گیری‌های آمریکا گفت: «ما عملاً دارایی و ملک اسرائیلی‌ها هستیم؛ کنگره، رئیس‌جمهور، سرمایه‌داران بزرگ، تقریباً همه‌چیز در اینجا تحت کنترل اسرائیلی‌هاست و هیچ مردی جرئت و شهامت این را ندارد که قد علم کند و بگوید: "دیگر بس است!"» شور در ادامه با اشاره به نادانی دولت آمریکا نسبت به ویژگی‌های بارز ملت ایران هنگام مواجهه با بحران‌ها، تصریح کرد که «مردم دوست ندارند زور بشنوند و تحقیر شوند و در بسیاری از کشورها، ترجیح می‌دهند بجنگند و بمیرند تا اینکه تسلیم شوند»

موشک‌های هایبرسونیک ایران باورهای آمریکا را تغییر داد

سیدمحمد حسینی، معاون رئیس‌جمهور در دولت سیزدهم، با اشاره به نقش موشک‌های هایبرسونیک و پهپادهای ایران در تغییر معادلات نظامی منطقه گفت: «با وجود آنکه بودجه نظامی آمریکا بالغ بر صد برابر بودجه ما است، اما موشک‌های هایبرسونیک و پهپادهای ما، تمامی پایگاه‌های دشمن در منطقه را هدف قرار دادند و این اقدامات، آثار جهانی به دنبال داشت.» حسینی با بیان اینکه مهم‌ترین علت ناکامی دشمن را می‌توان در «شتباهات محاسباتی» آن‌ها خلاصه کرد، افزود: «آمریکایی‌ها پیش‌تر در ایران حضور داشتند و حاکم بودند، اما ما چهل و هفت سال پیش آن‌ها را اخراج کردیم و از این پس، هیچ راهی برای بازگشت مجدد آن‌ها وجود ندارد.» وی با اشاره به اینکه دشمن باور نمی‌کرد ایران در مورد تنگه هرمز اقدام عملی انجام دهد، تصریح کرد: «آن‌ها می‌گفتند ایران بیشتر تهدید می‌کند اما اقدام عملی نمی‌کند؛ ولی در نهایت مشاهده کردند که ما این کار را انجام دادیم و این اقدامات، باورهای آن‌ها را تغییر داد.» معاون رئیس‌جمهور در دولت سیزدهم، بالاترین قدرت ایران در این جنگ را «مردم» دانست و گفت: «بسیج شدن مردم و یکی از تحولات مهم‌تر از تنگه هرمز در این جنگ، این اقیانوس انسانی تاریخی است که از این نظام حمایت می‌کردند. این قدرت مردمی، ثروتی بالاتر از ثروت تنگه هرمز و دیگر موقعیت‌های استراتژیک تلقی شد.» حسینی در پایان با اشاره به جانشینی رهبر معظم انقلاب پس از شهادت رهبر شهید، تأکید کرد که «خلف صالح ایشان با همان تدبیر، درایت، شجاعت و برنامه‌ریزی دقیق، کشتی نظام را در دریای ملامطم هدایت کرده و به ساحل پیروزی رساندند.»

باید تسلط ایران بر تنگه هرمز را پذیرفت

کارشناسان ارشد مرکز مطالعات انرژی در شورای «آتلانتیک» در تحلیلی جامع با اشاره به خطای محاسباتی دولت ترامپ در قبال ایران، اعتراف کردند که «باید تسلط ایران بر تنگه هرمز را پذیرفت» و در غیر این صورت «شرایطی بدتر پیش روی جهان قرار خواهد داشت.» به نوشته این مرکز، کاخ سفید «دچار خطای محاسباتی درباره نگاه و هدف غایی ایران در این جنگ شده است» و ایران «هرگز از دستاورد خود در تنگه هرمز عقب نمی‌نشیند و این جنگ را به فرصتی برای تقویت شرایط داخلی و جایگاه بین‌المللی خود تبدیل کرده است.» کارشناسان آتلانتیکی با اشاره به فروپاشی آتش‌بس و نزدیک شدن جنگ به ششمین ماه خود، تأکید کردند که «بازارهای نفت و مصرف‌کنندگان باید خود را برای احتمال تحقق بدترین سناریوها آماده کنند و بپذیرند که دیگر چیزی به نام وضعیت عادی شکل نخواهد گرفت.» به گفته این کارشناسان، دولت ترامپ تصور می‌کرد با امضای یادداشت تفاهم و ارائه امتیازات روی کاغذ، ایران را به بازگشت به وضعیت پیش از جنگ متقاعد می‌کند، در حالی که ایران «این جنگ را جنگی وجودی تلقی می‌کند و جمهوری اسلامی از چند دهه پیش برای آن آماده شده است.» آنها تأکید کردند که آمریکا «برای ایجاد تغییر معنادار در میدان نبرد دست خالی است» و «برقراری مجدد محاصره آمریکایی علیه ایران نشانه برجسته این است که کاخ سفید حتی ایده چندان‌دانی در اختیار ندارد.» کارشناسان شورای آتلانتیک همچنین تصریح کردند که ایران «می‌تواند برای ماه‌ها یا حتی چند سال، قابلیت‌های دفاعی و تهاجمی خود را حفظ کند» و «آمریکا هیچ‌گاه برای همیشه در هیچ نقطه‌ای از خاورمیانه باقی نمی‌ماند و نمی‌تواند عملیات اسکورت دریایی یا محاصره را تا ابد ادامه دهد.»

عربستان حق دخالت در امور یمن را ندارد

حزام الاسد، عضو دفتر سیاسی جنبش انصارالله یمن، با انتقاد شدید از عربستان سعودی، اعلام کرد که ریاض «هیچ حقی برای دخالت در امور داخلی یمن، فرودگاه‌ها، بنادر، منابع ثروت، روابط منطقه‌ای و بین‌المللی این کشور یا تعیین دوستان و دشمنان ملت یمن ندارد.» الاسد با تأکید بر اینکه یمن «کشوری مستقل و دارای حاکمیت است»، گفت: «ملت یمن ریشه‌ای عمیق در تاریخ دارد و هرگز به حیاط خلوت عربستان یا پروژه‌های آن تبدیل نخواهد شد.» عضو دفتر سیاسی انصارالله با اشاره به وابستگی عربستان به آمریکا افزود: «در حالی که ریاض به وابستگی خود به واشنگتن افتخار می‌کند، ملت یمن به آزادی و اتکای خود به خداوند افتخار می‌کند.» الاسد با اشاره به ادامه محاصره و فشارها علیه یمن، تأکید کرد که ملت این کشور با تکیه بر ایمان و توان خود، حقوق مشروعش را بازپس خواهد گرفت و محاصره تحمیل‌شده را خواهد شکست. این اظهارات در حالی مطرح می‌شود که تنش‌ها بین عربستان و یمن به دلیل حملات هوایی ریاض به صنعا و مناطق دیگر تشدید شده است و انصارالله پیش‌تر نیز هرگونه دخالت خارجی در امور داخلی یمن را رد کرده و بر استقلال و حاکمیت کامل این کشور تأکید داشته است.

◀ روابط عمومی سپاه با صدور اطلاعیه ای اعلام کرد: «در موج ۱۷ عملیات نصر ۲، دیوی شناورهای بدون سرنشین آمریکایی در بحرین در هم کوبیده و تعداد زیادی از آنها در آتش سوخت.» در این اطلاعیه آمده است: «همچنین مرکز اصلی هوش مصنوعی بحرین که در هدف‌یابی دشمن برای ارتکاب جنایات جنگی مورد استفاده شیطان بزرگ قرار می‌گرفت با چندین موشک بالستیک و بیش از ده‌ها فروند پهپاد به طور کامل تخریب شد.» سپاه با هشدار به آمریکا تصریح کرد: «اگر پل‌ها و زیرساخت‌های حمل و نقل را بزنند، من بعد مهم‌ترین سرمایه‌های صنعتی و فناوری اطلاعات و هوش مصنوعی شرکت‌های با سهامدار آمریکا در منطقه را در هر کشوری که باشد در هم خواهیم کوبید.»

◀ جان مرشایمر، نظریه‌پرداز برجسته روابط بین‌الملل و استاد دانشگاه شیکاگو، با اذعان به توانمندی‌های دفاعی ایران گفت: «فکر نمی‌کنم کسی به‌طور کامل درک کرده بود که ایران تا چه اندازه می‌تواند در برابر آمریکا عملکردی قاطع و موفق از خود نشان دهد.» وی با تحلیل شرایط میدانی تصریح کرد که در این نبرد، جمهوری اسلامی ایران به وضوح پیروز خواهد شد. مرشایمر تأکید کرد عملکرد ایران در برابر ماشین جنگی آمریکا فراتر از پیش‌بینی‌های تحلیلگران و حتی محاسبات خود ایرانی‌ها بوده است. این تحلیل‌گر برجسته، روند کنونی درگیری‌ها را نشان‌دهنده شکست سیاست‌های تهاجمی واشنگتن و تثبیت اقتدار ایران در برابر فشارهای استکبار می‌داند. او فاتح نهایی این نبرد را ایران دانست.

◀ رسانخ‌های عربی منطقه از اصابت دقیق موشک‌های ایران به پایگاه هوایی «موفق السلطی» در اردن، محل اصلی استقرار نظامیان آمریکا، حکایت دارد. بر اساس این گزارش‌ها، سامانه‌های پدافندی مستقر در این پایگاه نتوانسته‌اند مانع از اصابت دقیق موشک‌ها به زیرساخت‌های نظامی آمریکا شوند.

◀ فرماندهی نیروی دریایی سپاه با صدور اطلاعیه‌ای اعلام کرد: «در ساعات گذشته چهار فروند کشتی متخلف با حمایت ارتش تروریست آمریکا قصد عبور از تنگه هرمز داشتند که طی یک عملیات ترکیبی موشکی و پهپادی هر چهار کشتی در جای خود متوقف شدند.» سپاه با هشدار به مالکان شناورها تصریح کرد: «مالکان شناورها مانند سران برخی کشورهای جنوبی خلیج فارس فریب حمایت بی‌اساس ارتش تروریست آمریکا را نخورند و به اخطارها و اعلامیه‌های نیروی دریایی سپاه توجه کنند.» این عملیات در ادامه اقدامات سپاه برای اعمال مدیریت ایران بر تنگه هرمز و مقابله با شناورهای متخلفی است که با تحریک آمریکا از مسیرهای غیرمجاز عبور می‌کنند.

◀ شبکه سی‌بی‌اس به نقل از مقام‌های آمریکایی گزارش داد که در حملات ایران به پایگاه‌های نظامی آمریکا در اردن، «شماری از نیروهای نظامی آمریکا مجروح شدند» بر اساس این گزارش، در این حملات شمار دقیق مجروحان و شدت جراحات آنها اعلام نشده و مقام‌های آمریکایی از ارائه جزئیات بیشتر خودداری کرده‌اند.